

לשכת מחצית השקל במקדש

מכון המקדש ירושלים

מצוות מחצית השקל

התרומה מוקדשת ליצירת כלי מקדש

ובגדי כהונה

המכון ללימוד מחקר ובנין המקדש (ע"ר)

דברי הרב ישראל אריאל:

מחצית השקל - יסוד לבניין הבית השלישי

מצות 'מחצית השקל' אינה מצוה כשלעצמה, שכן, רבות ממצוות התורה תלויות בה. מכוח מחצית השקל נבנה ההיכל, והלשכות שבעזרה. גם כלי המקדש נעשים בתרומה זו ואף בעלי המלאכה במקדש מקבלים את שכרם מתרומה זו. כמוכן, גם קרבנות התמיד והמוסף באים מתרומה זו. כך היה במהלך הדורות; באמצעות מצות מחצית השקל נבנה המשכן במדבר, ובאמצעות מחצית השקל נבנו והתקיימו בית ראשון ובית שני.

המייחד את מצות מחצית השקל על פני מצוות אחרות, הרי זה האופי של המצוה; מחד גיסא זו היא מצוה פרטית על האדם, ומאידך גיסא זו מצוה כללית, כי אין המצוות שבמקדש מתקיימות אלא אם כן יתנו כל ישראל את חלקם. והיה, אם יתרשלו היחידיים מלתת את חלקם, המצוות שבמקדש בטילות, חלילה.

בתרומת מחצית השקל אומרת התורה לאדם מישראל: תרום אתה את ה'חצי' שלך וחברך יתרום את ה'חצי' שלו, כי רק החיבור של כל ה'חצאים', ושיתוף הכלל כולו במעשה הבנין ובתרומת הקרבנות, רק כך ייבנה הבית ויתקיים המקדש השלם.

בדורנו, בו זכו ישראל לשוב לחצרות המקדש, מתחדשת המצוה, וכל התורם את תרומתו, מניח בכך את היסודות לבנין הבית השלישי, ויש לו חלק בבנין הבית שנבנה במהרה.

ישראל אריאל
מכון המקדש

חשיבות החיבור

בעל ספר החינוך לימדנו שאחרי הפעולות נמשכים הלבבות,

אולם יש שהכיוון ההפוך אף הוא נכון: הלב כבר נמשך, וכעת מחפש הוא אפיק פעולה ועשייה לבטא את המשיכה העזה שהוא חש. דוגמה יפה לכך היא הכמיהה שחש עם ישראל לבית מקדש העומד על תלו, כמיהה שמבטאת שהמקדש בנפש העם הוא ולעד חיה בלבבנו האמונה הנאמנה שנזכה לראות בבניינו.

אולם בכמיהה לעצמה לא די. יש להוציא את הכיסופים מן הכוח אל הפועל, ולהלביש את התחושות בלבוש המעשה.

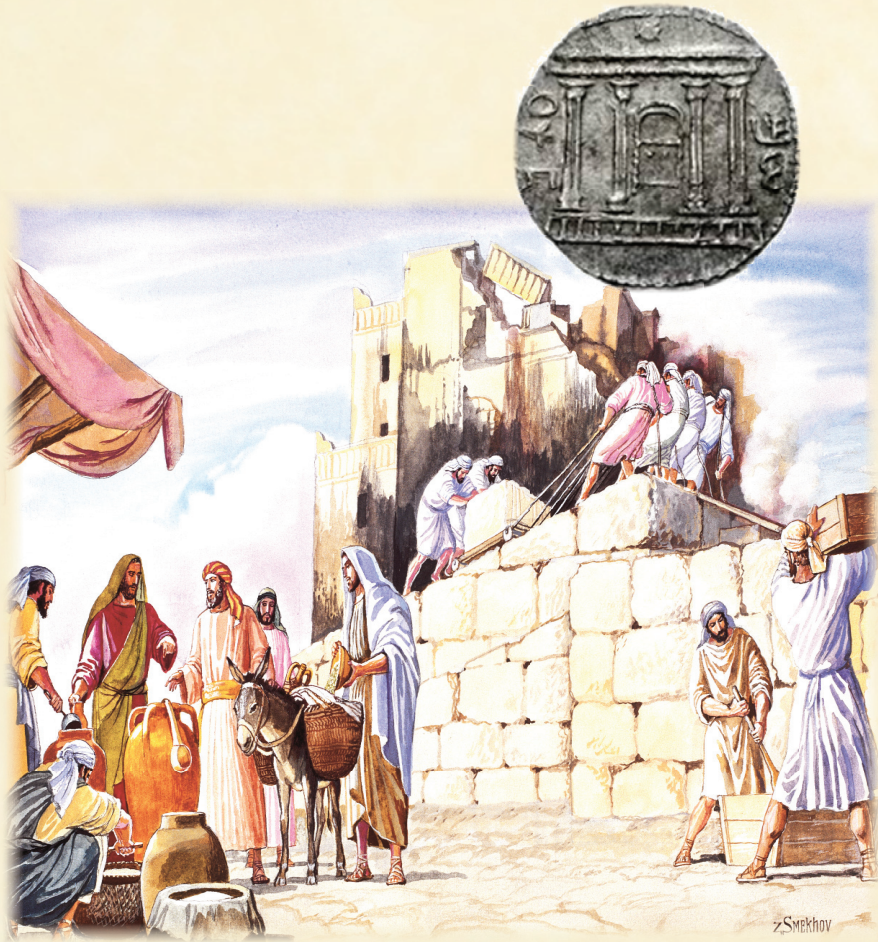
וכיצד נעשה זאת?

בימים אלה אנו מפיצים מטבעות של "מחצית השקל". הכספים שייאספו מהפצת המטבעות ייתרמו כולם למקום שמחיה את המקדש - מכון המקדש בירושלים.

כולנו נקראים לבוא ולתרום כדי שנוכל לקרב את כולם למראות של המקדש. ויהי רצון שהציפייה לבניין אריאל תביא לבנייתו במהרה בימינו. אמן.

יוסי וורדי

מזכ"ל תנועת אריאל

מטבע זו הניתנת בידך אינה אלא למזכרת
בלבד ואינה בשווי מחצית השקל מן התורה

לא מה שבזמן השקל לא מוצא בסקל:

א. מה ההבדל בין המנהג המקובל: 'זכר למחצית השקל' לבין המצווה האמורה בתורה "מחצית השקל תרומה לה'"? (שמות ל, יג)

זכר למחצית השקל' זו צורה של צדקה, שהונהגה בגלות כאחת מן החובות שקבעו חכמים בפורים, לתת 'מתנות לאביונים' (רמ"א או"ח תרצ"ד א; ערוך השולחן שם). לעומת זאת, מצות 'מחצית השקל' האמורה בתורה, היא תרומה שנותן אדם פעם בשנה לבניין המקדש ולהקרבת קרבנות. מי שאינו תורם 'מחצית השקל' למקדש מבטל מצות עשה מפורשת בתורה.

ב. מאחר שמצווה זו לא נהגה בגלות, מאימתי מתחדשת המצווה בזמן הזה?

מצות מחצית השקל כתרומה למקדש, התחדשה מיד כשדרכה רגלו של חייל יהודי ושוטר יהודי בהר הבית. החל משעה שנכנס צבא ישראל למקום המקדש - מיד התחדשה החובה לבנות מקדש ולהקריב קרבנות. כך קרה בזמן החשמונאים, שמיד עם כניסתם למקדש הדליקו נרות בהיכל, וקיימו את מצות חנוכת המזבח. לשם כך אספו מחצית השקל לקרבנות ולבדק הבית. ב'יום ירושלים' קיימו ישראל מצוה מפורשת בתורה: "לשכנו תדרשו ובאת שמה", ככתוב בדברים (יב, ה. ורמב"ן שם). מכוח פסוק זה בנו דוד ושלמה את בית ה' ('ספרי' שם, ורמב"ם מלכים א, א) ומכוח פסוק זה חידשו החשמונאים את העבודה במקדש. וכך בדורנו, חייבים ישראל לחדש את העבודה בבית השלישי (רמב"ן בפירוש לבמדבר טז, כא).

ג. הרוצה לקיים מצות 'מחצית השקל' לחידוש העבודה במקדש, מי המוסמך בדורנו לקבל את תרומתו?

את תרומת 'מחצית השקל' יש להעביר לגוף שהוסמך על ידי עם ישראל לבנות את המקדש.

'מכון המקדש' הוא גוף רשמי יחיד, שהוסמך על ידי ממשלת ישראל לבנות את המקדש. זו המטרה שלשמה הוקם המכון, הנקרא בכל משרדי הממשלה בשמו המלא: 'המכון ללימוד, מחקר ובנין המקדש'.

בעת שהוקם המכון בתשמ"ב נרשמה העמותה כדין. על הקמת העמותה חתום השר המוסמך במדינת ישראל - השר יוסף בורג ע"ה. כך נרשם במטרות העמותה: "מטרת 'מכון המקדש' לקיים את מצות בנין המקדש, ככתוב ברמב"ם (הלכות בית הבחירה א, א): "מצות עשה לעשות בית לה', מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה, שנאמר: 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'". נמצא, שהגוף היחיד המוסמך במדינה, לקבל תרומת מחצית השקל הוא 'מכון המקדש' בירושלים.

ד. מי חייב במצווה?

החייב מן התורה מוטל על כל זכר - מגיל בר מצוה - לתרום 'מחצית השקל'. עם זאת, מידת חסידות היא, שאדם יתרום מחצית השקל עבור כל נפש מבני ביתו, בין איש בין אשה - הקטנים עם הגדולים. וכתב הרמב"ם: "קטן שהתחיל אביו לתרום לכפרתו - שוב אינו פוסק" (שקלים א, ז; פירוש המשנה א, ד. ערוך השולחן, מגילה תרצד ח).

ה. מי מפקח על העברת הכספים ליעדם?

להבטחת גבייה נכונה והכוונה נכונה של כספי מחצית השקל על פי ההלכה, נקבעו כחברי בית הדין הממונה על גביית כספי מחצית השקל מכל ישראל: הרב נחמן כהנא שליט"א - יושב ראש, הרב ישראל אריאל שליט"א, הרב באב"ד שליט"א, הרב דב שטיין שליט"א.

המלל מעל פני המקדש הישראלי:

מזבח הקטורת

מנורת הזהב

כלי המקדש המוכנים לשירות בקודש, ומחכים בתי

ארון הברית

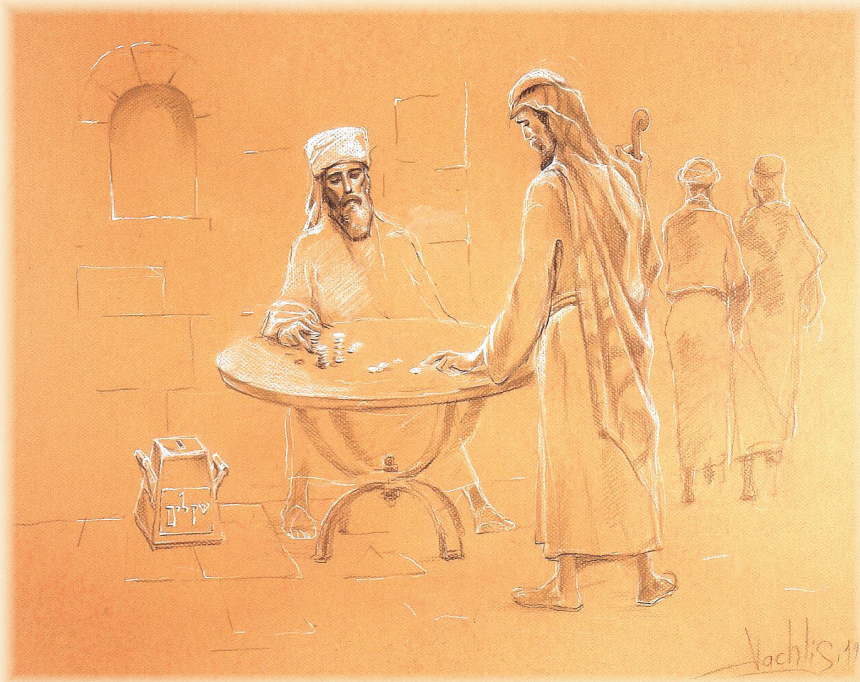

שולחן לחם הפנים

כים בתערוכת כלי המקדש לרגע בו יוכנסו להיכל.

שולחנות לגביית מחצית השקל

ו. כמה כסף יש לתרום כדי לצאת ידי חובת 'מחצית השקל'?

באשר לסכום התרומה, כתב הרמב"ם: "לעולם אינו שוקל פחות מחצי השקל שהיה בימי משה רבינו, ומשקלו מאה וששים שעורה" (הלכות שקלים א, ה). משקל הכסף המקובל לפי שיעור הרמב"ם הוא 7.08 גרם כסף טהור, וכך המצוה לכתחילה לתרום בכסף טהור. בדיעבד, יוצא אדם ידי חובה בכל צורת תשלום מקובלת. כך כותב בעל ספר החינוך (מצוה קה): "אמרו זכרונם לברכה, שכל מי שאינו נותן חצי שקל [כסף] ממש שהיה מטבע באותו זמן, ונותן בעבורו כסף במשקלו או פרוטות [מנחושת] שמוסיף על משקל שקלו זה מעט... הוא שכר השולחני".

מחיר הכסף בשוק עולה ויורד, ויש לבדוק את ערך מחצית השקל מדי שנה מחדש. התרומה המתקבלת המכון המקדש היא ל"ט שקלים (את השיקולים ההלכתיים בעניין ניתן לקבל בתשובה מסודרת באתר המכון)

ז. מהו התאריך הקובע לתרומת מחצית השקל?

הזמן שקבעו חכמים כמצווה לכתחילה לתרום מחצית השקל, תחילתו בראש חודש אדר וסיומו בראש חודש ניסן, שהוא "ראש השנה לתרומת שקלים" (מסכת ראש השנה ז, א). זה הזמן שנקבע על ידי חז"ל ישראל במדבר, כדי שמחודש ניסן והלאה יביאו במקדש את קרבנות התמיד מן התרומה החדשה (שקלים ג, ד; רמב"ם שקלים ב, ט). מדין תורה אין יום קבוע בשנה לתרומה, וכל יום כשר למצות מחצית השקל, ובלבד שימלא האדם את חובתו תוך שנה, כי מי שלא תרם במהלך השנה ביטל מצות עשה.

ח. כשאדם תורם ל"ט שקלים - האם הכסף הופך להקדש?

למניעת תקלה - אין מקדישים! כשאדם נותן מחצית השקל, יאמר: "כסף זה אינו הקדש!" זאת, כדי למנוע תקלה, שלא יבוא אדם למעול בהקדש. כך גם באשר לכלים והבגדים הנעשים במכון המקדש, כגון, כיור הנחושת הנעשה בימים אלה, הכל נעשה על פי הכלל: "בונים בחול - ואחר כך מקדישין" (מעילה יד, א; רמב"ם מעילה ח, ד). לפיכך, כיור הנחושת - וכך המנורה והשולחן ומזבח הזהב - אלה יוקדשו עם הצבתם בעזרה שבמקדש.

ט. לאחר שאדם תורם ל"ט שקלים לימחצית השקל' - מה ייעשה בתרומה?

במכון המקדש עובדים כיום אדריכלים לתכנן את הבית השלישי. כן עוסקים במכון באריגת בגדי כהונה. במכון מכינים כלים: מנורת זהב, מזבח זהב, כיור נחושת, מזבח אבנים ועוד. תרומת מחצית השקל נועדה - לעשיית הכלים ולחידוש העבודה. הכלים והבגדים הם נושא למחקר של תלמידי חכמים וחוקרים, כן עוסקים בכך אמנים ידועי שם. תרומתו של כל אדם מיועדת לתשלום; לחומרים, לחוקרים ולעושי המלאכה. כך היא לשון הרמב"ן (שמות ל, יב): "מצוה לדורות, להביא [מחצית השקל] לבדק הבית... וכן כתוב בנחמיה: 'הועמדנו עלינו מצוות, לתת... לעבודת בית אלהינו'... ומפורש שם, שהיו מביאים שקלים בכל שנה לקרבנות ולבדק הבית".

לשכת הכלים

אז, איך זה היה בפועל?

בר"ח אדר מתחילים להכריז בכל עיר ובכל יישוב על חובת תרומת מחצית השקל לכל אדם מבן עשרים שנה ומעלה. נשים וילדים פטורים, אך אם הם תרמו - מקבלים מהם וזו מצווה. יתרה מכך, ברגע שהם נהגו לתרום הופכת הזכות לחובה. בט"ו אדר עומדים ה'שולחנים' - ברחובות העיר ומתחילים לאסוף את הכסף עד לראש חודש ניסן. השולחנים היו שמים את מחציות השקל בתוך כלי הנקרא "שופר", שקיבל את שמו מצורתו. תחתית ה"שופר" הייתה רחבה ופיתחו היה צר. כך שאם אדם ירצה להכניס את ידו לתוך השופר, ידו תתקע. השולחנים שימשו גם כחלפני כספים. תחילה הם פרטו את כספי התרומים למטבעות 'מחצית השקל', משום שיש עניין לתרום דווקא מטבע כזה. אמנם כאשר העבירו את הכסף לירושלים, הם צרכו את מטבעות הכסף, לזהב.

י. האם יש פיקוח ציבורי על גביית הכספים וחלוקתם הנכונה?

במקביל להקמת בית דין רבני לפיקוח על הכוונת הכספיים, הוקמה גם ועדה ציבורית. ועדה זו כוללת כהנים לויים וישראלים. חברי הועדה הציבורית הם: משה אשר - מנכ"ל מועצת בנימין. פרופ' הלל וויס, פרופ' כסליו, עו"ד שמואל בקר, עו"ד ויסולי, אהרן נויבויר - הכהן.

הידעת!?

מחצית השקל נועדה לקניית קרבנות ציבור, סולת ללחם הפנים, סממני הקטורת וכן שילמו מהם את שכר עבודת העוסקים במלאכה!

בואו לבקר בחנות המזכרות של מכוון המקדש!

במזמרת

מתנות לאירועים, מזכרות אישיות, מוצרים לגנים ולבתי ספר
ומגוון רחב של ספרים וחוברות בנושא המקדש.
בחנות היצע רחב של סרטים ותקליטורים, דגמי הרכבה, פאזלים ומשחקים,
פוסטרים ותמונות מרהיבות עין ומבחר מוצרי יודאיקה.

פרטי חנות המזכרות:

טלפקס: 02-6276569

store@temple.org.il

www.jerusalem-temple.com

מכלל המקדש!

תערוכת כלי המקדש המתחדשת פתוחה לציבור הרחב!

לפרטים והזמנות: 02-6264545
פקס: 02-6274529
office@temple.org.il

כתובתנו: רחוב משגב לדרך 40, הרובע היהודי- ירושלים
דרכי הגעה: למגיעים מהכותל המערבי יש לעלות עד לקצה המדרגות
המובילות לרובע היהודי, התערוכה משמאלך.

